

Eesti õpilaste muljeid EUSOlt Ateenast

Selleaastane **Euroopa Liidu loodusteaduste olümpiaad** (EUSO) toimus 30. märtsist 6. aprillini Ateenas. Konkurentsis 24 riigi 48 võistkonnaga esinesid mõlemad Eesti tiimid tublilt, naastes koju hõbemedalitega ja tulles üldpingereas esimesse kolmandikku. EUSO osalejate, abiliste ja tulemuste kohta saab täpsemalt lugeda TÜ Teaduskooli kodulehel ilmunud [uudisloost](#). Järgmine, XIII EUSO toimub maalilises Lõuna-Austria linnas Klagenfurtis, aastal 2016 võõrustame Euroopa parimaid noori loodusteaduste tundjaid juba Tartus!

Kogumaks õpilaste vahetuid muljeid EUSOks valmistumisest, olümpiaadi rahvusvahelisest melust ja võistkondlikest eksperimentidest, pöördusime kõigi kuue Eesti võistkondade liikme poole. Algsele pikemale küsimustikule saatis vastused II võistkonna bioloogiaekspert Carel Kuusk Tallinna Prantsuse Lütseumist. Hilisemale lühendatud versioonile vastasid I võistkonda kuulunud Edward Erelt (Tallinna Reaalkool) ja Maris Sala (Hugo Treffneri Gümnaasium) ning II võistkonda esindanud Taavet Kalda (Gustav Adolfi Gümnaasium). Järgnevalt annamegi sõnajärje kangelastele endile!

- **Kui tõhusaks hindad treeninglaagreid EUSOks valmistumisel? Kas neist jäi meelde ka midagi eriti huvitavat või toredate?**

Carel Kuusk (vastuseks laiemale küsimusele EUSOks valmistumise kohta): EUSO ettevalmistus on peamiselt eksperimentide tegemine, teooria osas toimub pigem kordamine (mis on vajalik, sest tegelikult oli enamik asju meelet läinud). EUSO jaoks ongi teooriat raske ette valmistada, meie bioloogia juhendajad ütlesid vastuseks küsimusele, mida peaks teooriast vaatama, et kogu bioloogia peaks selgeks saama. Treeninglaagrites oli enamik infost pigem kordava iseloomuga. Midagi vapustavalt uut teada ei saanudki, oma võistkonnas bioloog olles ei pidanud teiste ainete loenguid erilise hoolega tähele panema, seetõttu jäid näiteks füüsika osas mõned asjad segaseks.

Maris Sala: Treeninglaagrid olid kokkuvõttes vist kasulikud küll. Bioloogina võin öelda, et mikroskoopimise põhitõdede üle kordamine ei tulnud kindlasti kahjuks. Ka eelnevalt spektroskoopiaga kokku puutumine tuli kasuks. Olles keemia ja füüsikaga palju vähem tegelenud, jäid need osad treeninglaagrist kohati arusaamatuks, kuna puudusid vastavad eelteadmised.

Edward Erelt: Treeninglaagrid EUSO jaoks on kasulikud, kuid on mõni asi, mida meie tiimiga ja ka tulevaste tiimidega võiks paremini teha. EUSO tiimi liikmed on ilmselt varem palju katseid teinud ka teistel olümpiaadidel, seega võiks küsida, milliseid katseid on varem tehtud, ja teha selle võrra raskemaid katseid. Näiteks sooritasime treeninglaagris mitut katset, millega juba tuttav olin. Meelde jäi juhendajate sõbralikkus.

Taavet Kalda: EUSO treeninglaagrites tegeldi keemia, füüsika ja bioloogiaga ning üritati arendada rühmas töötamise oskust. Kokku toimus 3 treeninglaagrit, üldjoontes oli iga treeninglaager jaotatud füüsika päevaks, bioloogia päevaks ja keemia päevaks. Ise tegelesin füüsikaga. Kuna olin varasemate olümpiaadide käigus füüsikat juba päris palju õppinud, ei saanud ma füüsikast eriti midagi juurde. Keemia ja bioloogia mind väga ei köitnud, aga sealt sain küll midagi kõrva taha pandud (erinevad eksperimenteerimise tehnikad).

- **Kuidas hindad vaba aja tegevusi ja suhtlemist EUSOI? Mis selles osas eriti meelde jäi?**

Carel Kuusk (vastuseks pikemale küsimusele, mis hõlmas ka üldist korraldust): EUSO korraldus jättis natuke soovida, palju oli ürituste ja busside hilinemisi. Vaba aega oli üsna vähe, peamiselt õhtul hotelli jõudes või siis kusagil midagi oodates. Õhtuti korraldati midagi õpikodade taolist, kus sai tutvuda kreeka kultuuri erinevate osadega või lihtsalt uusi oskusi omandada. Ise osalesin fotograafia töötoas, kuna mõned lähemad tuttavad välismaalt otsustasid just selles osaleda. Eredaim elamus oli „Chemical Party“ (kus tehti ainult üks eksperiment, seegi ilma paugu ja tuleta) ja sellele eelnenud vaba aeg, kui koos ühe leeduka ja lätlastega kaarte mängisin. Kuna Leedus vist mängitakse kaarte nii, et ainult enda kaartide nägemisest ei piisa, kujunes lõpuks Eesti-Leedu liit lätlaste vastu – et lätlaste omavaheline koostöö oli minimaalne, kuulus kindel võit liitlastele. See õhtu oli kogu olümpiaadil toredaim, kuna võimaldas üsna vaba õhkkonda ja kogu olümpiaadiseltskond oli koos. Sai näha paljusid tiime, keda muidu ei näinud, sest peaaegu kogu olümpiaadi vältel olid tiimid muidu jagatud kahte suurde gruppi. Head mälestused on ka kohtumiselt olümpiamedalistidega sõudmis-/purjetamiskeskuses, kus võrkpallis, jalgpallis ja korvpallis kujunesid eri riikide esindajatest segatiimid. Hotellis oli kolm inimest toas, kusjuures iga inimene oli eri riigist, see muutis suhtlemise teiste riikide õpilastega peaaegu kohustuslikuks. EUSOI nägin ka varasemaid tuttavaid IJSOlt, kes olid juba seal üsna lähedasteks sõpradeks saanud.

Maris Sala: Vaba aja tegevused oleksid võinud olla suurema variatsiooniga kui lihtsalt õpitubade laadis ja igal päeval samade teemade kohta. Enamus tegevusi nõudsid ka füüsilist aktiivsust, kuid pärast nii pikka päeva tundus see kuidagi liiga paljuna. Suhtlemise poole pealt oli muidu hästi. Toakaaslastega sai ikka räägitud, võrreldud eri riikide koolisüsteeme ja muud. Lisaks avastasime, et räägime kõik ka saksa keelt. Nende ja mõne teisega vesteldes selgus, kui väike Eesti ikkagi on: kui nad küsisid, kas ma tean seda või teist eestlast, olin ma temast üsna suure tõenäosusega kuulnud.

Edward Erelt: EUSO vaba aja tegevusest meeldis mulle kõige rohkem teise päeva ringkäik linnas, muudel päevadel oli peaaegu kogu vaba aja tegevus paraku bussisõit.

Taavet Kalda: EUSO ajakava oli üsna tihedalt täidetud, mistõttu vaba aega väga palju üle ei jäänud. See-eest sai käidud huvitavatel ekskursioonidel Ateenas ja Olümpia külas. Korraldajad üritasid õpilasi majutada nõndamoodi, et üheski toas ei oleks sama riigi õpilasi. See oli päris huvitav kogemus. Minu üks toanaaber oli tšehh ja teine prantslane. Kuna ma olin koolis prantsuse keelt õppinud, üritasin prantsuse keeles suhelda. See aga väga hästi välja ei tulnud. Vabast ajast on mulle meelde jäänud korvpalli mängimine hollandlaste ja kreeklastega.

- **Kuidas kulges tiimitöö eksperimentide ajal ning kui rahule jäid enda sooritusega? Kas eksperimentid olid huvitavad? Kas juhtus ka midagi naljakat või õpetlikku?**

Carel Kuusk (vastuseks pikemale küsimusele tiimitöö ja võistkonna tulemuste kohta): Olümpiaadi tulemustega pole kindlasti rahul, üle pika aja oli see esimene aasta, kus Eestil jäi kuldmedal saamata. Kõige keerulisem oli keemiaeksperiment: seda tegi meil inimene, kes muidu tegeleb pigem füüsikaga, kuid ka teiste riikide jutu põhjal oli see kõige raskem. Eriti kaotasime punkte viimases eksperimentis, kus puhtalt teooriateadmiste puudumise tõttu

läks kaotsi mitu punkti. Kuna punktivahed olid üsna väikesed, oli see (vähemalt meie jaoks) päris oluline kaotus. Tiimitöö sujus muidu hästi: see, kes varem valmis sai, aitas teisi. Erimeelsused tekkisidki teises eksperimendis, kus pidime vastused oma loogikaga välja nuputama. Lõpuks läks osaliselt pakkumiseks, kuna meie loogikad ei kattunud, õnneks umbes pooled vastused said õigesti.

Maris Sala: Eksperimentide ajal meil erilist koostööd tarvis polnud. Vastuste lehe täitmisel sai küll üksteiselt nõu küsitud ja aidatud, seega koostöö sujus. Enda sooritusega jäin tagantjärele üsna rahule (esimese korra kohta), kuid alati saab paremini. Eksperimendid iseenesest olid huvitavad, aga lisaküsimused olid kohati ajuvabad.

Edward Erelt: Tiimitöö sujus võistlusel hästi, kuid ülesanded olid pigem siiski individuaalsed. Eksperimendid olid üsna huvitavad, kuid nende raskustase oli madal, teoreetilisi teadmisi läks vaja vähe.

Taavet Kalda: Tiimitööga olin üsna rahul. Meie esialgne plaan oli kõigepealt umbes 2/3 ajast ise enda valdkonna ülesannete kallal nokitseda ning lõpus nendele appi tulla, kes hädas olid. Õnneks ülesanded väga keerulised ei olnud. Seal oli kogu lahenduskäik ette antud, ise pidid need vaid läbi tegema, üles kirjutama ja omad järeldused tegema. Füüsikas pidin määrama õli viskoossust ja murdumisnäitajat ning ühe poolsilindri murdumisnäitajat. Ise jäin enda tulemusega üsna rahule. See-eest tekkis lõpu poole keemias väike vaidlus, kuidas paari ülesannet lahendada. Muutusime natukene närviliseks, sest aega jäi väheks ning nii mõnedki ülesanded olid tegemata. Esimene reegel, mida me rikkusime, oli säilitada võistluse ajal rahu.

- **Kirjelda oma varasemaid kogemusi Eesti loodusteaduste olümpiaadilt, juhul kui oled sellel osalenud!**

Carel Kuusk: ELOI olen osalenud kaks korda, seitsmendas ja kaheksandas klassis. Minu jaoks oli see üks esimesi olümpiaade matemaatika kõrval. Soovitajaks oli tollane geograafiaõpetaja, ettevalmistuse tegi ka peamiselt tema üksinda. Lõppvooru pääseminegi oli üllatus, kuna olümpiaadil leidub siiski üsna palju füüsika ja keemia ülesandeid, mida minul oli keeruline teha, kuna seitsmendas veel otseselt keemiat ega füüsikat ei õpetata. Lõppvooruks valmistudes andis ühe tunni ka minu keemiaõpetaja, seal osalesid ka meie kooli kaheksandikud. Kuna olümpiaadi märksõnades olid õlid, andis ta meile tutvumiseks güмнаasiumi anorgaanilise keemia õpiku, kuid et minul keemiakogemust veel polnud, hoiatas ta mind selle „hiinakeelse“ sisu eest. Olümpiaadil sellest õpikust oluliselt kasu polnud, kuid pärast olümpiaadi ununes see kuidagi minu kätte ja üritasin seda vapralt lugeda. Siiaamaani pole sajanda leheküljenigi jõudnud, kuid siiski on see kindlasti äratanud huvi keemia vastu, samuti olümpiaadide suhtes üldiselt.

- **Juhul kui oled varem osalenud ka IJSOI (rahvusvahelisel loodusteaduste olümpiaadil) või mõnel muul rahvusvahelisel olümpiaadil, siis kuidas neid kogemusi omavahel võrdleksid?**

Carel Kuusk: Olen varem osalenud 2013 IJSOI Indias, see oli vähem kui pool aastat enne EUSOt. Väga meeldis ka too olümpiaad, kuid seal oli korraldus veel hullem kui Kreekas. Samas, seal oli rohkem vaba aega, mil sai teiste riikide esindajatega suhelda, seetõttu pigem meeldis IJSO rohkem kui EUSO. Samuti olid ülesanded seal paremini tehtud, bioloogia, keemia ja füüsika vahekord oli mõistlikum. EUSOI olid ülesanded pigem kehvasti koostatud.

- **Kas ja miks tasub noorematel õpilastel Sinu meelest tulla osalema Eesti loodusteaduste olümpiaadil?**

Carel Kuusk: Noorematel õpilastel soovitan kindlasti ELOI osaleda. Esiteks annab see võimaluse teha „päris“ katseid, ise katsete käigus mõelda ja uusi võtteid leiutada. Teiseks saad palju uusi tutvusi ja lõbusalt aega veeta, ning kui veab, siis ka rahvusvahelisele olümpiaadile, mis on kindlasti kogu seda pingutust väärt. Samuti, vähemalt minu puhul andis see tõuke teistel olümpiaadidel käimiseks, mille käigus olen nii mõnegi unustamatu kogemuse võrra rikkamaks saanud. Hea seltskonnaga olümpiaadil olles on alati lõbus olnud, eriti tulemuste ennustamisel.